

Η ιστορική έρευνα.

Η ιστορική έρευνα είναι συστηματικός και αντικειμενικός εντοπισμός, η εκτίμηση και σύνθεση μαρτυριών, προκειμένου να θεμελιωθούν γεγονότα και να συναχθούν συμπεράσματα για συμβάντα που έχουν γίνει στο παρελθόν.

Συνήθως ενδιαφέρεται για μια γενική σύνθεση των συνθηκών και όχι για ειδικά στοιχεία που μπορεί να έχουν προκαλέσει κάποια γεγονότα.

Στόχος είναι να κατανοήσουμε το παρελθόν και να αξιολογήσουμε την αξία του για το παρόν και το μέλλον.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η ιστορική έρευνα στην εκπαίδευση καθώς μας παρέχει μια εικόνα πρακτικών και θεωριών του παρελθόντος και έτσι μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα.

Η ιστορική έρευνα στην εκπαίδευση μπορεί να αφορά ένα άτομο, μια ομάδα, ένα κίνημα, μια ιδέα ή ένα θεσμό, κανένα όμως από αυτά δεν μπορεί να εξεταστεί απομονωμένα ανεξάρτητα με το κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο.

Αρχικά ο ερευνητής θα πρέπει να επιλέξει ένα θέμα.

Βασικά ερωτήματα του ερευνητή:

1. Που λαμβάνουν χώρα τα γεγονότα;
2. Ποια είναι τα εμπλεκόμενα πρόσωπα;
3. Πότε συμβαίνουν τα γεγονότα;
4. Ποια είδη ανθρώπινης δραστηριότητας εμπλέκονται;

Πολλές φορές οι υποθέσεις βοηθούν τον ερευνητή να εστιάζει καλύτερα την έρευνα
του.

Ο ερευνητής στη συνέχεια μπορεί να προχωρήσει στη συλλογή δεδομένων.

Τα δεδομένα στην ιστορική έρευνα μπορούν να διαχωριστούν σε πρωτογενή και
δευτερογενή.

Τα πρωτογενή μπορεί να είναι 1. τα απομεινάρια ή τα υπολείμματα μιας άλλης
περιόδου και 2. Εκείνα τα στοιχεία που έχουν άμεση σχέση με τα
ανασυγκροτούμενα γεγονότα. Εδώ περιλαμβάνονται οι γραπτές ή προφορικές
μαρτυρίες, αλλά επίσης και οι ίδιοι οι συμμετέχοντες.

Οι δευτερογενείς πηγές είναι εκείνες που δεν έχουν άμεση σχέση με το γεγονός που
είναι υπό μελέτη. Τα πρόσωπα που αφηγούνται η αποτυπώνουν ένα γεγονός δεν
ήταν παρόντα.

Ορισμένες φορές τα δεδομένα μπορεί να είναι δύσκολο να προσεγγιστούν αλλά και να αξιολογηθούν.

Σημαντικό κομμάτι της ιστορικής έρευνας είναι αυτό της επικύρωσης των πληροφοριών και των πηγών.

Η διαδικασία αυτή χωρίζεται στην εξωτερική και εσωτερική κριτική.

Η εξωτερική κριτική στοχεύει να επαληθεύσει την αυθεντικότητα των ιστορικών πηγών. Εξετάζει κατά πόσο τα κείμενα ή αλλά ιστορικά αρχεία είναι αυθεντικά και όχι αποτέλεσμα απάτης ή παραπλάνησης. Δεν εξετάζει το νόημα των κειμένων.

Στην εσωτερική κριτική ο ερευνητής προσπαθεί να εξακριβώσει κατά πόσο τα όσα υποστηρίζονται σε ένα κείμενο είναι αξιόπιστα και ειλικρινή.

Η σύνταξη της ερευνητικής αναφοράς.

Η σύνταξη της αναφοράς αξιώνει δημιουργικότητα καθώς και αντικειμενική και συστηματική ανάλυση.

Στη φάση αυτή μπορεί να γίνουν εμφανή διάφορα πιθανά προβλήματα.

1. Πολύ ευρύς ορισμός του προβλήματος.
2. Την τάση να χρησιμοποιεί κανείς κυρίως δευτερογενείς πηγές δεδομένων που είναι πιο εύκολο να βρει κανείς.
3. Ανεπαρκής κριτική των δεδομένων με αποτέλεσμα να μην μπορεί να κριθεί η αξιοπιστία και εγκυρότητα τους.

4. Φτωχή λογική ανάλυση.

5. Έκφραση προσωπικών προκαταλήψεων.

6. Φτωχή έκθεση των γεγονότων με στυλ ανιαρό και άχρωμο, παραφουσκωμένο ή αφελές ή πολύ κατηγορηματικό.

Τελευταία στην ιστορική μελέτη έχει αρχίσει να χρησιμοποιείται και η ανάλυση περιεχομένου ως μια προσπάθεια ποσοτικοποίησης των ιστορικών δεδομένων.

Ιστορίες Ζωής.

Οι ιστορίες ζωής είναι ένα μακροσκελές βιβλίο γύρω από τη ζωή ενός ανθρώπου με τα δικά του λόγια.

Τα δεδομένα συλλέγονται σε βάθος χρόνου με μια ήπια καθοδήγηση από τον ερευνητή ενθαρρύνοντας το άτομο να καταγράψει επεισόδια από τη ζωή του.

Η αφηγηματική έρευνα μπορεί να γίνει με πολλούς διαφορετικούς τρόπους.

Προετοιμασία της έρευνας- Αυτό έχει να κάνει τόσο με την επιλογή του θέματος όσο και με την επινόηση κατάλληλων ερευνητικών τεχνικών.

Επίσης πρέπει να επιλεγεί το κατάλληλο άτομο που θα αποτελέσει το υποκείμενο της έρευνας και να καθοριστεί η ερευνητική σχέση.

Συλλογή δεδομένων. Εδώ καθορίζεται ο τρόπος συλλογής δεδομένων που τις περισσότερες φορές περιλαμβάνει μη δομημένες συνεντεύξεις.

Καταγραφή δεδομένων. Περιλαμβάνει τις απομαγνητοφωνήσεις και τις κωδικοποιήσεις των δεδομένων.

Ανάλυση των δεδομένων. Βασικά ζητήματα είναι η αντιπροσωπευτικότητα, η αξιοπιστία και η εγκυρότητα.

Παρουσίαση δεδομένων. Εδώ υπάρχουν τρεις κατευθυντήριοι άξονες. Για ποιόν γράφουμε και τι θέλουμε να πετύχουμε. Σε ποιόν βαθμό παρεμβαίνουμε στα δεδομένα. Εξοικείωση με το γράψιμο.

Μελέτη περίπτωσης.

Η μελέτη περίπτωσης είναι ένα συγκεκριμένο επιστημονικό παράδειγμα που συχνά σχεδιάζεται για να σκιαγραφήσει μια γενικότερη κατάσταση. Είναι η μελέτη ενός περιστατικού έτσι όπως εξελίσσεται.

Το περιστατικό αυτό μπορεί να είναι μια τάξη, ένα σχολείο ή και μια κοινότητα.

Καθώς τα περιβάλλοντα είναι μοναδικά και δυναμικά, οι μελέτες περίπτωσης αποτυπώνουν τις πολύπλοκες, δυναμικές και εκτεταμένες αλληλεπιδράσεις γεγονότων, ανθρωπίνων σχέσεων και άλλων παραμέτρων σε μια μοναδική περίσταση.

Ορισμένα πλεονεκτήματα της μελέτης περίπτωσης:

Συλλέγει πλούσιες και συχνά γλαφυρές περιγραφές σε σχέση με την εκάστοτε κατάσταση.

Παρέχει τους ακριβείς χρόνους των γεγονότων που σχετίζονται με την υπόθεση.

Αναμειγνύει την περιγραφή των γεγονότων με την ανάλυση τους.

Επικεντρώνεται στα ατομικά δρώντα υποκείμενα ή σε ομάδες δρώντων υποκειμένων και προσπαθεί να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα γεγονότα.

Τονίζει συγκεκριμένα γεγονότα που είναι σχετικά με την περίπτωση.

Εμπλέκει άμεσα τον ερευνητή στο γεγονός υπό μελέτη.

Προσπαθεί να σκιαγραφήσει τον πλούτο της περίπτωσης κατά τη διάρκεια σύνταξης της τελικής αναφοράς.

Στόχος είναι η ανάλυση των βιωμάτων των ανθρώπων και το νόημα που αποδίδουν σε αυτά.

Οι μελέτες περίπτωσης δεν είναι μη συστηματικές ή εικονογραφικές. Τα δεδομένα τους συλλέγονται με συστηματικότητα και αυστηρότητα.

Τι θα πρέπει να αποφεύγεται στις μελέτες περίπτωσης:

1. Η δημοσιογραφία.
2. Οι επιλεκτικές αναφορές.
3. Το ανέκδοτο στυλ.
4. Το στόμφο.
5. Την ηπιότητα.

Υπάρχουν διαφορετικά είδη μελετών περίπτωσης σύμφωνα με τον Yin (1984):

1. Διερευνητικές
2. Περιγραφικές
3. Επεξηγηματικές.

Όπως σε όλες τις έρευνες έτσι και στην μελέτη περίπτωσης τίθεται ένα ζήτημα αξιοπιστίας και αντιπροσωπευτικότητας των καταστάσεων.

Δίνεται έμφαση κυρίως στις λίγες και σημαντικές συμπεριφορές ή περιπτώσεις και όχι στην πληθώρα ασήμαντων πληροφοριών.

Η πιο συνηθισμένη τεχνική συλλογής δεδομένων στην μελέτη περίπτωσης είναι η παρατήρηση.

Υπάρχουν δύο βασικά είδη παρατήρησης, η συμμετοχική και η μη συμμετοχική παρατήρηση.

Στη μη συμμετοχική παρατήρηση ο παρατηρητής κάνει γνωστή την ταυτότητα του και συνήθως δεν εμπλέκεται σε όλες τις δραστηριότητες της ομάδας.

Στη συμμετοχική παρατήρηση ο παρατηρητής αποτελεί συνήθως μέλος της ομάδας που παρατηρεί και παίρνει μέρος στις δραστηριότητες της.

Πλεονεκτήματα της συμμετοχικής παρατήρησης:

1. Συλλέγουν καλύτερα δεδομένα σε σχέση με μη λεκτική συμπεριφορά.

2. Οι ερευνητές μπορούν να παρατηρούν τη συνεχιζόμενη συμπεριφορά ενώ αυτή λαμβάνει χώρα και μπορούν να κρατήσουν τις κατάλληλες σημειώσεις σχετικά με τα κύρια χαρακτηριστικά της.

3. Στη συμμετοχική παρατήρηση η συμπεριφορά λαμβάνει χώρα μέσα στο φυσικό της περιβάλλον.

4. Για το λόγο αυτό τα άτομα τα οποία παρατηρούνται είναι λιγότερο πιθανό να δώσουν προκατειλημμένες απαντήσεις.

Η καταγραφή των παρατηρήσεων:

1. Οι σημειώσεις θα πρέπει να καταγράφονται όσο το δυνατό συντομότερα μετά την παρατήρηση.

2. Η καταγραφή μπορεί να απιστήσει τον ίδιο χρόνο με την παρατήρηση.
3. Η υπαγόρευση είναι πιο αποδεκτή από το γράψιμο αλλά το γράψιμο προωθεί την σκέψη.
4. Οι σημειώσεις είναι καλύτερο να είναι δακτυλογραφημένες και όχι χειρόγραφες.
5. Είναι καλύτερο να υπάρχουν περισσότερα του ενός αντίγραφα των σημειώσεων.
6. Οι σημειώσεις πρέπει να είναι πλήρεις και επαρκείς.

Ζητήματα που μπορεί να προκύψουν στη φάση του σχεδιασμού μιας μελέτης περίπτωσης:

Οι ειδικές συνθήκες μπορεί να περιλαμβάνουν την πιθανή διάσπαση σε μεμονωμένους συμμετέχοντες που η έρευνα επιβάλλει. Τη διαπραγμάτευση πρόσβασης σε άτομα και τη διαπραγμάτευση δημοσιοποίησης των δεδομένων.

Στη διεξαγωγή μελέτης περιλαμβάνεται: 1. Η χρήση πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων. 2. Η δυνατότητα ελέγχου των δεδομένων. 3. Η τριγωνοποίηση 4. μεθόδους συλλογής δεδομένων 5. Η ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων. 6. Η σύνταξη της αναφοράς.

Τέλος είναι σημαντικό να αναλογιζόμαστε τις συνέπειες που μπορεί να υπάρχουν για τους συμμετέχοντες της έρευνας.

Η αρχική προσέγγιση του θέματος θα πρέπει να είναι γενική ώστε να μην αποκλειστούν καταστάσεις που μπορεί να παρουσιάσουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Υπάρχει πάντα ο κίνδυνος οι συμμετέχοντες να μη συμφωνήσουν με τις ερμηνείες του ερευνητή.

Πρέπει να δίνεται πρόσβαση σε όλα τα σημεία της αναφοράς που αφορούν τον συμμετέχοντα.

Θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα τροποποίησης της περιγραφής και να καταγράφονται πλήρως οι προτάσεις και οι απαντήσεις.

Σε περιπτώσεις διαφωνίας μεταξύ ερευνητή και συμμετέχοντα θα πρέπει να περιλαμβάνονται και η κριτική και τα σχόλια τους στην αναφορά.